

Minder voereiwit eerste stapje in uitweg

Opgelost is de stikstofcrisis nog lang niet, maar met spoedmaatregelen hoopt het kabinet wat lucht te scheppen. De melkveehouderij krijgt 'doelvoorschriften' voor het eiwitgehalte in het rantsoen. Wat dit gaat betekenen, is nog onduidelijk. Het goede nieuws is dat de minister met boeren in gesprek wil over de invulling.

TEKST WICHERT KOOPMAN

Een spoedpakket. Met deze woorden kwalificeerde premier Mark Rutte de vorige week gepresenteerde plannen van het kabinet om bouwend en gravend Nederland weer in beweging te krijgen. Volgens berekeningen van het RIVM en het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) zijn de maatregelen goed voor een beperking van de stikstofuitstoot met 0,6 procent. Dat is genoeg om de afgifte van bouwvergunningen in een groot deel van Nederland weer mogelijk te maken. Maar het is ook niet meer dan een druppel op de gloeiende plaat van de stikstofcrisis.

Doelvoorschriften eiwitgehalte

Voor de bijdrage van de melkveehouderij mikt het kabinet voor de korte termijn op het voerspoor. De sector krijgt te maken met doelvoorschriften voor het eiwitpercentage in rantsoenen. 'Deze doelvoorschriften zullen op korte termijn worden uitgewerkt, waarbij ook rekening wordt gehouden met voorstellen van de sector', schrijft minister Schouten in een toelichting op de plannen. Ook gaf ze aan dat ze met de invulling van de plannen wil

aansluiten bij lopende initiatieven van de sector, zoals werken aan grondgebondenheid.

Deze aanpak lijkt goed nieuws. 'We hebben bewust niet gekozen voor middelenvoorschriften. Doelvoorschriften spreken boeren aan op hun professionaliteit en geven ruimte voor bedrijfsspecifieke invulling', legde de minister de volgende dag uit in het stikstofdebat in de Tweede Kamer. Hoe ze naleving van de regels gaat borgen, is nog onduidelijk. Het kabinet bekijkt ook nog in hoeverre de overheid tegemoet kan komen in de meerkosten.

Nevedi ziet mogelijkheden

Hoewel ook Henk Flipsen, directeur van de brancheorganisatie van veevoerbedrijven (Nevedi), nog veel vragen heeft over de uitvoering van de voermaatregel, toonde hij zich in een eerste reactie positief. 'Gelukkig hebben de beleidsmakers ingezien dat je problemen niet simpelweg oplost met een extra additief of het toevoegen of weglaten van een paar grondstoffen in het krachtvoer', gaf hij aan. Flipsen ziet ook zeker mogelijkheden om zonder grote gevolgen het eiwitpercentage in rantsoe-

nen voor melkvee te verlagen. Overigens zullen de plannen via een versnelde procedure nog moeten worden omgezet in wetgeving die moet worden goedgekeurd door zowel de Tweede als de Eerste Kamer. Ook zullen ze voor advies worden voorgelegd aan de Raad van State. Dit betekent dat de plannen op zijn vroegst begin volgend jaar van kracht worden.

Voorlopig geen enzymen

Het hardnekkige gerucht ging dat veehouders verplicht zouden worden om gebruik te maken van voer met toegevoegde enzymen. Dit idee haalde het pakket van maatregelen vooralsnog niet. Fabrikant DSM claimt dat met enzymen de ammoniakuitstoot uit de veehouderij op korte termijn met zo'n zeven procent zou kunnen worden verlaagd.

Bij de effectiviteit van het toevoegen van het enzym amylase aan rantsoenen voor melkvee plaatst universitair hoofddocent veevoeding Jan Dijkstra echter grote vraagtekens. 'Zover ik heb kunnen nagaan, is er in Nederland nooit onderzoek gedaan naar de werking van amylase', vertelt hij. 'Onderzoek in het buitenland is uitgevoerd met rantsoenen met hoge zetmeelgehalten en dit soort rantsoenen worden in Nederland nauwelijks gevoerd. Daarbij heeft de European Food Safety Authority (EFSA) het additief weliswaar toegelaten voor melkvee, maar met de opmerking dat uit onderzoek niet eenduidig kan worden afgeleid dat het werkt', aldus Dijkstra.

Kleine natuurgebieden ter discussie

Het kabinet kondigde in de plannen ook aan 250 miljoen euro vrij te maken voor herstelmaatregelen in natuurgebieden. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het afplaggen en afvoeren van de stikstofrijke bovenlaag. Daarnaast wil men kijken naar een mogelijke herindelings van Natura 2000-gebieden. In sommige kleinere natuurgebieden lijken natuurdoelen totaal onhaalbaar. Minister Schouten zegde toe hierover met de Europese Commissie in gesprek te gaan. Dit is opmerkelijk, omdat het ministerie eerder liet we-

ten dat Europese wetgeving geen ruimte biedt voor aanpassing van Natura 2000-gebieden. Het is dan ook nog de vraag of de Europese Commissie mee zal werken aan aanpassingen. En als dit al gebeurt, is het een zaak van lange adem. De toekomst voor veehouders in de omgeving van deze gebieden blijft dan ook onzeker.

Volgende maand meer

Het spoedpakket is erop gericht om de vergunningverlening voor bouw- en infrastructuurprojecten weer op gang te krijgen. Van de gerealiseerde stikstofruimte komt 70 procent hiervoor beschikbaar en wordt 30 procent ingeboekt als vermindering van de depositie in natuurgebieden. De landbouw schiet er dus niets mee op en er blijft onzekerheid over bijvoorbeeld beweiden en bemesten in de omgeving van Natura 2000-gebieden. Het kabinet meldt dat hard wordt gewerkt aan een drempelwaarde voor activiteiten met een uitstoot van minder dan 1 mol per hectare per jaar. Het gaat hier om meer dan 3300 meldingen waarvoor onder de PAS geen vergunning nodig was. Een drempelwaarde zou veel melkveebedrijven lucht geven, maar kan pas worden ingevoerd nadat de stikstofuitstoot is teruggedrongen. Zoals eerder aangekondigd, komt het kabinet volgende maand met een volgend pakket aan maatregelen. Hierin zullen ongetwijfeld opnieuw maatregelen staan die de melkveehouderij treffen. Ondertussen werkt de brede landbouwcoalitie onder leiding van professor Aalt Dijkhuizen in radiostilte aan een integraal plan. En er wordt in Brussel onderhandeld over een nieuwe derogatie. Met de keuze voor het voerspoor, een lunch op het Catsbyhuis en de uitnodiging aan de sector om mee te denken over de invulling van de plannen, lijkt het kabinet gehoor te hebben gegeven aan de oproep om ook mét en niet alleen over de boeren te praten. Maar of dat echt zo is, zal nog moeten blijken. Het spoedpakket is – om vrij in de woorden van D66-kamerlid Tjeerd de Groot te spreken – nog maar het voorgerechtje van een zwaar zeven-gangendiner dat uitgeserveerd zal worden om uit de stikstofcrisis te raken. |

Emissiearme stalsystemen voor even onder vuur door verkeerde conclusies

Beweringen van onder meer dagblad Trouw en de NOS dat de stikstofuitstoot van rundveestallen drie keer zo hoog is als tot nu toe werd aangenomen, zorgden even voor veel ophef over de werking van emissiearme stal-systemen. De journalisten baseerden zich op onderzoek van het CBS. Maar ze trokken verkeerde conclusies, stelde CBS-onderzoeker Cor Pierik. Het CBS bekeek de stikstof- en fosfaatwaarden in 90.000 mestmonsters en vergeleek die met de excreties van de Werkgroep Uniformering Mestcijfers (WUM). Daarbij werd ook specifiek gekeken naar emissiearme stalsystemen. Bij grupstallen bleek het stikstofverlies bijna drie keer groter dan gedacht, maar dit betrof slechts 0,1 procent van

de monsters. 'De getrokken conclusies zijn dan ook wel heel kort door de bocht', reageerde Pierik. Omdat in het onderzoek niet alle stikstofstromen zijn meegenomen – het onderzoek had een heel ander doel – mogen er uit het rapport volgens het CBS geen conclusies worden getrokken over de werking van emissiearme stalsystemen. 'Dit onderzoek vraagt vooral om vervolgonderzoek', gaf Pierik aan. De publiciteit leidde in Den Haag tot Kamervragen aan minister Schouten. Emissiearme stalsystemen spelen immers een belangrijke rol in de aanpak van de stikstofcrisis. Voorlopig houdt de minister hieraan vast. Ze wijst erop dat de stalsystemen wetenschappelijk

zijn getoetst en doorgemeten en dat in de CBS-analyse niet is onderzocht in welke vorm de stikstof vrijkomt. 'Ik wacht daarom eerst het advies af dat de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) komend voorjaar zal uitbrengen op basis van het CBS-onderzoek', aldus Schouten in antwoord op de vragen. Hierin gaf ze ook aan dat ze nog steeds van plan is om begin volgend jaar een subsidieregeling open te stellen voor investeringen die zijn gericht op het verminderen van schadelijke emissies uit de veehouderij, waaronder ammoniak. Bovendien wil ze de toelatingsprocedure voor emissiearme stalsystemen versnellen, onder andere door de inzet van sensoren.